

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ

Кафедра географії та геоекології

ГЕОГРАФІЯ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ
СИЛАБУС

2021 – 2022 навчальний рік

Силабус розглянутий на засіданні кафедри географії та геоекології

Протокол від «27 » серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Семенюк Л.Л.)
(підпис) (ініціали та прізвище)

Розробник: кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та геоекології Семенюк Лариса Леонтіївна

Ел. адреса: l.l.semeniuk@cuspu.edu.ua

2. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Географія Кіровоградської області
Спеціальність:	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітньо-професійна програма:	Середня освіта (Географія) та історія
Рівень вищої освіти:	перший
Форма навчання:	денна
Курс:	IV
Семестр:	VIII

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Тип дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів –	3
Блоків –	2
Загальна кількість годин –	90
Тижневих годин для денної форми навчання:	4
Лекції	18 год.
Практичні	12 год.
Самостійна робота	60 год.
Вид підсумкового контролю:	залік
Зв'язок з іншими дисциплінами	географія населення, економічна і соціальна географія України, спеціальні види туризму, організація краєзнавчо-туристичної діяльності, туристичні ресурси України.

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів цілісного уявлення про Кіровоградську область як унікальний регіон України зі своїми особливостями історії, природи, населення та господарства.

Завдання: з'ясування загальних теоретичних особливостей курсу «Географія Кіровоградської області» як розділу регіональної географії, його атрибутів та історії формування; ознайомлення студентів з основними етапами вивчення території Кіровоградської області, особливостями компонентів її природи, населенням та господарством; формування у студентів чіткого уявлення про особливості просторового розміщення явищ, які вивчаються у межах курсу «Географія Кіровоградської області»; формування у студентів почуття патріотизму на основі вивчення регіонального географічного матеріалу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Географія Кіровоградської області» у студента мають бути сформовані такі компетентності:

Системні компетентності

ЗК4 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, набувати спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

ЗК5 - здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

Інструментальні компетентності:

ЗК7 - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8 - здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Фахові компетентності

ФК2 - здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних і суспільних територіальних комплексів. ФК5 - здатність до пошуку джерел географічної інформації та її наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій.

ФК13 - здатність до системного географічного мислення, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.

ФКС3 – здатність організовувати шкільне та туристичне краєзнавство, проводити краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, збирати, упорядковувати і використовувати краєзнавчі матеріали, працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації.

Програмні результати навчання: студент

ПРН3 – знає і розуміє принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; пояснює закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, у межах океанів, материків, України та її регіонів; розуміє геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та усвідомлює важливість охорони навколишнього середовища;

ПРН6 – знає та розуміє закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.

ПРН10 – географічно мислить, критично сприймає інформацію; пояснює основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, 14 що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; встановлює географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;

ПРН11 – встановлює закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах;

ПРН12 - *складає* різноманітні тематичні карти, застосовуючи різні графічні прийоми, *працює* з географічними картами, атласами та іншими картографічними творами, *формує* в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

5. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж. / год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття) /	Література	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки
Тижд. 1-3 10 акад. год.	<p>Розділ 1. Вступ. Природно-географічна характеристика Кіровоградської області</p> <p>Тема 1. Географічне положення Кіровоградської області.</p> <p>1. Місце області на карті України. Географічне положення.</p> <p>2. Оцінка фізико-географічного та економіко-географічного положення області.</p> <p>3. Особливості географічного розташування і його вплив на природні умови господарства і спеціалізацію економіки.</p>	<p>Лекція 2 год</p> <p>Практ. 2 год</p>	Презентація, Відеоматеріали [1-5]	<p>Тема 1. Географічне положення Кіровоградської області.</p> <p>Оцінка фізико-географічного та економіко-географічного положення області. Особливості географічного розташування і його вплив на природні умови господарства і спеціалізацію економіки.</p> <p>12 год.</p>	0 10 балів
	<p>Тема 2. Фізико-географічна характеристика Кіровоградської області.</p> <p>1. Тектонічна, геологічна будова області. Рельєф області. Корисні копалини.</p>	Лекція 4 год	Презентація, відеоматеріали [1-6]	<p><i>Тектонічна, геологічна будова області. Рельєф області, чинники його формування. Клімат.</i></p> <p>Несприятливі кліматичні процеси та явища. Антропогенний вплив на стан</p>	0 10

	<p>2. Клімат (середньорічна температура, кількість опадів, вітри). Внутрірегіональні відмінності клімату. Несприятливі кліматичні процеси та явища.</p> <p>2. Ґрунтовий покрив, чинники його формування.</p> <p>4. Природні води Кіровоградської області.</p> <p>5. Рослинний покрив області. Тваринний світ Кіровоградської області.</p> <p>6. Природно-заповідний фонд Кіровоградської області</p> <p>7. Екологічні проблеми області: чинники формування, сутність та шляхи їх подолання.</p>	<p>Практ. 2 год</p>		<p>ґрунтів області. Штучні водойма регіону. Ресурси питної води. <i>Рослинний покрив області. Тваринний світ Кіровоградської області.</i> Категорії ПЗФ Кіровоградської області. Проблеми та перспективи ПЗФ області. <i>Екологічні проблеми області.</i></p> <p>12 год.</p>	
<p>Тижд. 3-7 20 акад. год.</p>	<p>Тема 3. Населення Кіровоградської області</p> <p>1. <i>Демографічні процеси та статевий і віковий склад населення області.</i> Чисельність населення області та її динаміка. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції. Внутрішньорегіональні відмінності демографічних процесів. Статева та вікова структура населення. Гендерні процеси к Кіровоградській обл. Тривалість життя населення.</p> <p>2. <i>Розселення.</i> Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення в області. Міські і сільські населені пункти. Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Найбільші міста.</p> <p>3. <i>Етнічний склад населення.</i> Національний склад населення області: особливості та регіональні відмінності.</p>	<p>Лекція 4 год.</p> <p>Практ. 4 год</p>	<p>Презентація, відеоматеріали [1-9]</p>	<p>Історія заселення території області, проблеми національного і соціального характеру. Особливості культури і побуту місцевого населення. Відтворення населення, його причини і наслідки. Механічний рух населення: причини і види міграцій, динаміка та основні напрямки міграційних потоків в області. Територіальні відмінності густоти населення в області. Міські і сільські населені пункти. Найбільші міста. Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення. <i>Релігійний склад населення.</i> Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.</p> <p>18 год.</p>	<p>0</p> <p>20 балів</p>

	<p>Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення</p> <p>4. <i>Релігійний склад населення.</i> Внутрішньорегіональні відмінності релігійних вірувань в області.</p> <p>5. <i>Зайнятість населення в області.</i> Трудові ресурси. Кількість і якість трудових ресурсів. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.</p> <p>6. <i>Топоніміка Кіровоградської області.</i></p>				
	<p>Тема 4. Просторові особливості господарства Кіровоградської області</p> <p>1. <i>Загальна характеристика</i> господарства Кіровоградської області, його структура, рівень розвитку та місце в господарському комплексі України. Галузі спеціалізації.</p> <p>2. <i>Первинний сектор економіки.</i> Сільське господарство області, його внутрішньо регіональні особливості, Найкращі сільськогосподарські підприємства області. Лісове господарство, рівень його розвитку. Гірничо-видобувна промисловість.</p> <p>3. <i>Вторинний сектор економіки.</i> Спеціалізація промисловості. Особливості сучасного розвитку промислового виробництва: машинобудування, харчової промисловості, металургії. Інші виробництва. Територіальна організація промисловості: значні промислові вузли, центри, кластери, індустріальні парки.</p> <p>4. <i>Третинний сектор економіки.</i> Особливості розвитку сфери послуг в області. Освіта, наука, культура, спорт в</p>	<p>Лекція 8 год. Практ. 4 год.</p>	<p>Презентація, відеоматеріали [1-9]</p>	<p><i>Історія формування господарства Кіровоградської області. Сільське господарство області, спеціалізація рослинництва і тваринництва. Лісове господарство, рівень його розвитку. Гірничо-видобувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Спеціалізація промисловості. Третинний сектор економіки. Особливості розвитку сфери послуг в області. Освіта, наука, культура, спорт в області. Транспортна мережа та її відповідність господарському розвитку. Проблеми і перспективи розвитку області.</i></p> <p>18 год.</p>	<p>0 20 балів</p>

області. Транспортна мережа та її відповідність господарському розвитку. 4. <i>Зовнішні зв'язки Кіровоградської області.</i> 5. <i>Проблеми і перспективи розвитку області.</i>				
---	--	--	--	--

6. Література для вивчення дисципліни

1. Заповідні куточки Кіровоградської землі. – Колектив авторів під заг. ред. Т.Л.Андрієнко. - Кіровоград: ТОВ «Імекс- ЛТД», 2008. – 245 с.
2. Кривульченко А.І., Вовк В.М., Семенюк Л.Л. та ін. Кіровоградська область: Географічний атлас: «Моя мала Батьківщина». Відповідальний редактор Т.В.Погурельська. – К.: ТОВ «Видавництво «Мапа», 2012. – 20 стор.
3. Кіровоградська область (авт. – Кір'янов М.М., Козир І.А., Кривульченко А.І., Мирза-Сіденко В.М., Семенюк Л.Л., Чорний О.В.) / Енциклопедія сучасної України. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Т.ХІІІ.
4. Кіровоградщина. Історія рідного краю: навч.посібник. /за ред. І.А.Козир. – Кіровоград: Імекс – ЛТД, 2012. – 304 с.
5. Національний атлас України. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 440 с.
6. Сільченко Ю. Ю., Семенюк Л. Л. Тенденції розвитку і територіальні особливості ринку праці Кіровоградської області // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки. Випуск 10. - Видавничий дім «Гельветика», 2019. – с. 61-66.
- 7.Larysa Semeniuk, Oleg Semeniuk. Gender and Geographical Aspects of the Employment in Ukraine (on the example of the Kirovohrad Oblast) // The Role Of Academia In Promoting Gender And Women's Rights In The Arab World And The European Region. – Publ. Sociéte Générale d'Équipement&d'impression, Fes, Morocco, 2019. – P.363-370.
8. Семенюк Л.Л., Німлієнко В.В. Сучасні тенденції розвитку відновлювальної енергетики у Кіровоградській області // Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м.Кропивницький, 1 березня-16 квітня 2020 р.) / за заг. ред. проф. Н.А. Калініченко. Харків: ФОП Озеров, 2020. с.99-101.
9. Сільченко Ю. Ю., Семенюк Л. Л. До питання міграцій населення України та Кіровоградської області // Actual trends of modern scientific research. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2021. Pp. 233-239. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-actual-trends-of-modern-scientific-research-17-19-yanvaryaya-2021-goda-myunhen-germaniya-arhiv/>.

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. [Міністерство економічного розвитку і торгівлі України](http://www.me.gov.ua/) – Режим доступу. - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
3. [Статистика – Офіційний портал Верховної Ради України](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7503/a002). – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7503/a002>
4. <http://igu.org.ua/>. [Головне управління статистики у Кіровоградській області](http://www.kr.ukrstat.gov.ua/). – Режим доступу: <http://www.kr.ukrstat.gov.ua/>

7. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.

При цьому обов'язково враховуються:

- присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття;
- результати виконання і захисту практичних робіт
- недопустимість пропусків та запізнь на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття;
- недопустимість списування та плагіату;
- своєчасне виконання поставленого завдання.

Методи навчання

За джерелом знань:

- *словесні:* розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, дискусія;
- *наочні:* ілюстрація, демонстрація;
- *практичні:* практичні роботи, вправи, самостійна робота студентів з різними джерелами інформації, складання конспектів (тез), робота з картою, робота зі статистичними матеріалами, доповідей, повідомлень, презентацій, аналіз проблемних ситуацій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та географічних закономірностей, прогнозування тощо.

Дистанційні методи навчання: метод індивідуалізованого навчання, навчання з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, Вікі-ЦДПУ, Хмарка – ЦДПУ), телекомунікаційні методи (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах).

7.1. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.
- *Критеріями оцінки є:*
- усні відповіді:
- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови;
- самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень;

- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні узагальнення, уміння робити порівняльний аналіз;
- виконання письмових завдань:
- логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.
- Максимальний бал за виступ з питань певної теми курсу на практичному занятті – **4 бали**.

Критерії оцінювання усної відповіді:

3,5 – 4 б - студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

2,5-3 б - студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

1,5-2 б - студент засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

0,5-1 б - студент невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань:

3 бали - При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння уміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

2 бали - При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

1 бал – у практичному завданні відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Виконання (вчасне) завдань [1] практичної частини теми оцінюється максимально **6 балами (2 завдання по 3 бали)**.

Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу чи змісту практичних завдань протягом робочого часу під час консультацій.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за завдання для самостійної роботи – **20 балів**.

19-20 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

15-18 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

10-14 б. ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

5-9 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1-4 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Крім того студенти мають змогу отримати 1 б. за доповнення.

Критерії оцінювання виконання завдань підсумкової контрольної роботи (за 1 питання)

5 балів ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату «ГКО» та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільне оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

4 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Студент висвітлює причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності, але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь на запитання неповна, частково помилкова та фрагментарна. Студент не має системних знань з даного питання, не повною мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом ГКО. Студент висвітлює лише один підхід до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає приклади причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей, але не розкриває їх суть. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент

використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні окремі граматичні, фактичні чи стилістичні помилки.

1-2 бали ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат ГКО несформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Відсутні згадування про причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватися додаткові бали. Студент не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів, одержаних за змістові модулі (поточний контроль) впродовж семестру разом з максимально можливою кількістю балів, набраних на іспиті (заліку), в сумі не перевищуватиме 59 балів, а також якщо студент немає жодної оцінки з поточного контролю.

Отже, поточному оцінюванню в процесі вивчення курсу «*Географія Кіровоградської області*» підлягають наступні форми роботи: виконання практичної роботи - 6 балів, усна відповідь 4 бали (або письмова відповідь – 4 бали).

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття і ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Таким чином, щоб отримати максимальний бал (**100 балів**) студенти в процесі вивчення курсу «*Географія Кіровоградської області*» повинні виконати всі завдання практичних робіт ($6*6= 36$ балів), мати 6 усних відповідей ($6*4 = 24$ бали), написати контрольну роботу (20 балів), виконати самостійну роботу (індивідуальне творче завдання (20 балів)).

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів підсумкової семестрової оцінки.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватися додаткові бали.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перекладання для ліквідації академічної заборгованості.

7.2. Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни «ГКО» передбачена така форма семестрового контролю, **як залік**, який проводиться в останній тиждень семестру.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів:

- поточного контролю – 60 балів,
- написання комплексної контрольної роботи (тести) – 20 балів;
- за виконану самостійну роботу (індивідуальне творче завдання) – 20 балів,

Студенти заочної форми навчання для отримання 100 балів для заліку повинні виконати 2 практичні роботи (20+20 балів), скласти контрольну роботу (30 балів) та виконати самостійну роботу (30 балів).

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано»,

«не зараховано», за шкалою ЄКТС заноситься у відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Особливості перескладання.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання, за результатами якого має змогу набрати **від 0 до 100 балів**:

- надає виконані завдання самостійної роботи;
- виконує комплексну контрольну роботу за завданнями із тем усіх розділів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти з курсу ГКо Залік

Поточний контроль, самостійна робота					Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота	
T1	T2	T3	T4		
10	10	20	20	20	20
					100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни